

MED SKOLEN I TEATRET

Før- og efter tiltag til
jeres teaterbesøg med
ungdomsuddannelse
eller udskoling

INSPIRATIONSHÆFTE TIL
UNDERVISEREN

ODENSE
TEATER

INDHOLDS- FORTEGNELSE

	Indholdsfortegnelse	2
	Lærervejledning	3
1	Præsentation: Hvad er teater egentlig?	4
2	Før teateroplevelsen	6
	Teatersproget / Scene og sal	7
	Teatersproget / De scenekunstneriske virkemidler	8
	Opgave / Teatersproget	10
	Forestillingen, i skal se	13
3	Til forestillingen	14
	Vidste du?	15
4	Efter teateroplevelsen	18
	Opgave 1 / Refleksionsøvelse	19
	Opgave 2 / Spørgsmålsbanko	20
	Opgave 3 / Vurderingsøvelser	22
5	Forestillingsanalyse og fortolkning	24
	Det beskrivende plan	26
	Forestillingens fokuspunkter	26
	Det fortolkende plan	28
	Et lag dybere	28
	Nye erfaringer	28
6	Teateranmeldelsen	29
	Opgave: Skriv en teateranmeldelse	31
7	Skoler og ungdomsuddannelser i Odense Teater	34

LÆRERVEJLEDNING

Dette inspirationshæfte henvender sig primært til dig, som er lærer i udskolingen eller på ungdomsuddannelserne.

Formålet med hæftet er at give dig forslag til tiltag, inspiration og opgaver, som favner bredt, så de kan benyttes til alle de mange forskellige teaterforestillinger, som kan opleves på Odense Teater i løbet af en sæson – uanset genre, tema og opsætning. Materialet er enkeltstående, men skal ses som supplement til de øvrige forestillings-specifikke undervisningsmaterialer, der laves på 4–5 udvalgte forestillinger hver sæson, og som også ligger på Odense Teaters hjemmeside. Find dem på <https://www.odenseteater.dk/skoler/undervisningsmateriale/>

Materialet er ikke tiltænkt noget bestemt fag, så selvom de større opgaver såsom forestillingsanalysen og anmeldelsen nok mest hører hjemme hos danskfaget kan alle de øvrige opgaver sagtens laves i forbindelse med et teaterbesøg i fx Oldtidskundskab, historie eller samfundsfag.

Materialet er bygget op omkring strukturen FØR, UNDER og EFTER jeres teaterbesøg.

I "FØR TEATEROplevelsen"-afsnittet finder du indledende øvelser og tiltag, som du kan lave med dine elever FØR forestillingen. Her er der fx opgaver, der styrker elevernes forståelse for scenen og teatrets virkemidler og forslag til en forventningsafstemning af jeres oplevelse i teatret.

Afsnittet "I TEATRET" består af gode råd til jeres besøg samt lidt sjov og interessant viden om teaterbygningen, som måske kan inspirere eleverne til at gå på opdagelse i teatrets foyerområde inden forestillingen går i gang eller i pausen.

Sidste del af materialet, EFTER TEATEROplevelsen, består af tiltag, I kan gøre EFTER I har været i teatret. Det består af 3 refleksionsopgaver og to større afsnit om hhv. forestillingsanalyse- og fortolkning samt teateranmeldelsen.

Materialet er tænkt således, at man både kan følge opbygningen slavisk, lave alle opgaverne og afslutte med en forestillingsanalyse og/eller en anmeldelse, men at man også kan håndplukke og udvælge enkelte af øvelserne, hvis tiden er knap.

Vi håber, at I får glæde af materialet!

Materialet er udarbejdet af kommunikationsmedarbejder Michael Juul Hagerup.

KILDELISTE:

De forestillingsanalytiske tilgange er baseret på Michael Eigveds bog "Forestillingsanalyse - en introduktion" (2007), samfundslitteratur. Afsnittet om anmeldelser er baseret på Anne Middelboe Christensens bog "Begejstring og brutalitet" (2012), Informations forlag. Afsnittet om vurderingsøvelser er inspireret af hæftet "Gør ALLE dine elever aktive i diskussioner på klassen med vurderingsøvelser" (2015) af Susanne Bøgeløv Storm, Æstetisk Læring. Afsnittet "Præsenteratoin: Hvad er Teater egentlig?" er baseret på Janek Szatkowskis tidsskriftsartikel "Åben Prøve" i "KvaN 44 - Drama" (1996) Har du spørgsmål til materialet kan du henvende dig på mjh@odenseteater.dk

1

PRÆSENTATION: HVAD ER TEATER EGENTLIG?

Teater viser mennesker, der handler i tid og rum. Der er nogle, der ser på, og andre der spiller. Vi kalder dem for tilskuere og skuespillere. Det kræver den samtidige tilstedeværelse af både tilskuere og spillere, for at der kan være tale om teater.

Men hvorfor er fodbold så ikke teater? Eller er det? Er cirkus teater? Hvad med tv- eller onlineteater? Der har været mange forsøg på at definere, hvad teater egentlig er. En af de mest kendte af Eric Bentleys fra 1964: **A spiller B mens C kigger på.**

Når skuespilleren skaber figuren B, opstår der et fiktivt univers. Men for, at der kan være tale om teater, skal tilskueren C altså også være med. Det er med andre ord ikke nok, at A bare spiller B helt alene derhjemme i sin dagligstue - der er nødt til at være nogen, der kigger på - et publikum. Ellers er der simpelthen ikke tale om teater.

Men hvad der er ligeså interessant er, at publikum står uden for fiktionen. Det er kun skuespilleren, som bevæger sig inde i et fiktivt univers, en verden i verdenen. Mellem tilskuere og skuespillerne ligger der en skjult aftale omkring reglerne, for denne visning. Fx ved vi godt, når vi ser teater, at det, der sker oppe på scenen ikke er virkeligt. Ellers ville vi jo ikke se passivt til, mens nogen fx døde eller ligefrem blev slået ihjel på scenen. Vi ved godt, at skuespillerne spiller "en rolle", og at deres handlinger er ren historiefortælling. Det gælder også selvom at der er et eventuelt sammenfald mellem "rolle" og "skuespiller", som der ofte er i moderne performance, hvor skuespillerne "spiller sig selv". Vi ved godt, at skuespilleren i så fald stadig spiller en rolle, som bare på mange måder ligner og måske også hedder det samme, som skuespilleren gør det i virkeligheden.

Når vi ser teater, ser vi både skuespilleren og rollen på én gang. Dette kaldes "den æstetiske fordobling". Det gælder ikke kun de figurer, som

skuespillerne spiller - men også teatrets tid og rum bliver fordoblet. Tænd en lyskegle i et mørkt rum foran et publikum, og rummet kan forandre sig til et hvilket som helst andet rum. Placér en genstand i rummet, og vi er enige om, at den i princippet kan forvandle sig til hvad som helst. En træpind kan blive til en vandrestav, et gevær, en slange osv.

Tiden forandres også: tilskueren befinder sig i én tid (typisk 1.5-2 timer) og ser på en anden tid, end den, han selv gennemlever. Tiden kan i teaterstykket flyttes, ophæves eller strækkes ud. Alt sammen fordi vi som tilskuere accepterer, at A spiller B.

Med Eric Bentleys definition kan man måske også lettere forklare, hvorfor fodbold fx ikke er teater. Her kan det nok være, at der både er spillere og publikum til stede, men spillerne forsøger ikke at skabe en fiktion, de forsøger at vinde spillet, og deres fysiske adfærd er reguleret af bestemte spilleregler. På den anden side, så "filmer" spillerne sig jo rask væk til straffespark. Kan det så, i de yderste tilfælde, gå hen og blive til et lille teaterstykke, en lille fiktion på fodboldbanen? Hvor går grænsen? Cirkusartisterne spiller heller ikke andre end sig selv. Men mange har set cirkusset som en metafor for kampen med døden. Og hvad med klovnene, som klart fremstiller en rolle? Her er der igen tale om en form, som ikke så let lader sig indkapsle. TV-teater er selvfølgelig teater i den forstand, at skuespillerne fremstiller fiktive figurer, der henviser til noget, der ligger udenfor skuespilleren selv, men TV-mediet adskiller den spillende og publikum. I teatersituationen må tilskuerne og skuespillerne være til stede i samme rum. Men hvad så under Corona-epidemien, hvor teaterstykker har været live-streamet til diverse digitale platforme og publikum har kunne reagere via kommentarer i real-tid?

Måske er pointen, at teater, ligesom mange andre komplekse begreber i vores sprog, ikke så let

lader sig indkapsle af formelagtige simplificerende definitioner. Ligesom et begreb som "kultur" er begrebet "teater" afhængig og formet af den kontekst, det bruges i.

Én ting er dog sikkert: Når I skal på Odense Teater og se teater - så er det i hvert fald teater!

Maria, Odense Teater (2022). Foto af Emilia Therese.

2

FØR TEATEROPLEVELSEN

DIN TEATERERFARING

Snak sammen i klassen, enten i par, i grupper eller i plenum og sæt ord på følgende:

- ✓ Har du været i teatret før, eller er det første gang?
 - Hvis ja, hvilke teateroplevelser har du så oplevet og hvorhenne?
 - Hvis nej, hvorfor tror du så ikke, at du har været af sted?
- ✓ Har du selv prøvet at spille skuespil eller har du prøvet at være med til at lave eller opsætte teater/skuespil?

- ✓ Hvilke forventninger eller fordomme har du omkring det at gå i teatret?
- ✓ Hvordan er det forskelligt at gå i teatret og gå til livekoncert eller i biografen?
- ✓ Hvad synes du karakteriserer teatret som kunstform sammenlignet med litteratur og film?
- ✓ Hvilke styrker er der ved teatret som kunstform?

TEATERSPROGET

Når man skal i teatret er det en god idé at have sat sig lidt ind i teatrets fagsprog. Det kan både hjælpe én til bedre at dele oplevelsen med andre, men også til at man selv bedre, og mere præcist, kan sætte ord på, hvad det var, man kunne lide eller ikke kunne lide ved forestillingen.

Traditionelt teater (og det meste af det, der spiller på de store scener i dag) er lavet ud fra en klar opdeling mellem scene og sal. Publikum sidder som oftest ned på stole og kigger i samme retning op mod den hævede scene, hvor handlingen foregår. Der findes dog mange andre forskellige former

for teaterrum. Både nogle, hvor publikum sidder anderledes, fx i en cirkel eller en firkant, eller hvor de slet ikke sidder ned, men står op eller går rundt blandt spillerne. I sidstnævnte tilfælde er der ikke længere en klar opdeling mellem scene og sal - de to flyder sammen og bliver til ét.

Når vi skal tale om teater er det imidlertid godt at kende til de mere traditionelle teaterbegreber. Her følger en lille oversigt, der kan være behjælpelig med at lære nogle af dem at kende.

FØR TEATEROplevelsen

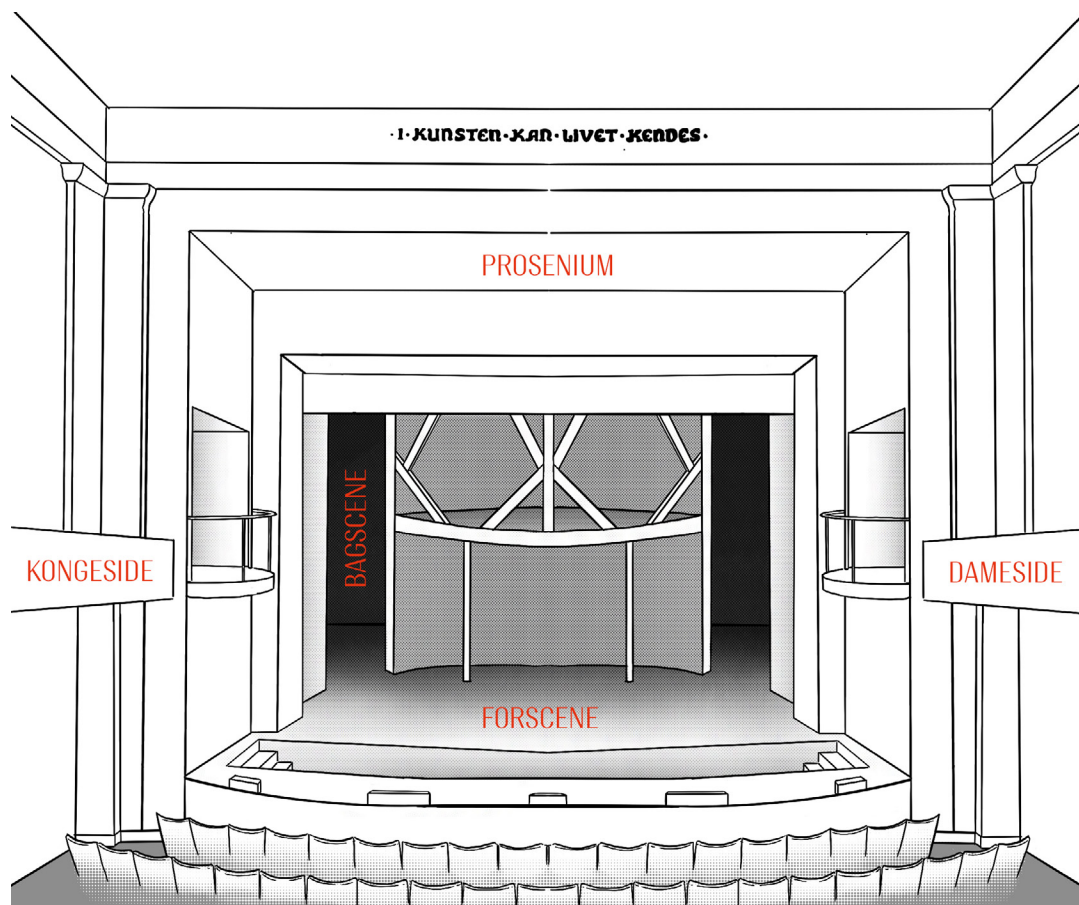
TEATERSPROGET / SCENE OG SAL

Kongeside & dameside / Er betegnelser, der bruges til at bestemme siderne i teatersalen, set fra tilskuerpladserne. Det er praktisk at bruge disse begreber, fordi man så ikke skal præcisere, om det er set fra salen eller scenen. På Odense Teater kan man huske siderne ved, at Kongesiden ligger ud mod Kongens Have.

Black-box scene / En black-box scene er som navnet antyder, som oftest et firkantet, sort rum. En black box giver den største grad af fleksibilitet, fordi man kan opstille scene og publikum som man vil.

Prosceniumsbue / En prosceniumsbue er den indramning, som scenerummet har (uanset om det er en bue eller ej). Man ser oftest prosceniumsbuer på de større, ældre teatre. De giver et form for "loft" til scenebilledet. Det har man fx ikke i udendørs teater, i cirkuset, til friluftsspil eller i en såkaldt black-box.

Odense Teaters store scene er en prosceniumscene og værkstedet og teatersalen i Odeon er begge black-box scener.

FØR TEATEROPLEVELSEN

TEATERSPROGET / DE SCENEKUNSTNERISKE VIRKEMIDLER

SCENERIET & DET VISUELLE UDTRYK

Scenografi / Den indretning, scenerummet har til den enkelte forestilling. Herunder bagtæppe, sidestykker, kulisser, gulvet og de større ting, der er med til at skabe rum, sted og miljø, (fx en trappe, en bil, et træ).

Uanset om der skiftes ud i scenografiens elementer undervejs, eller om scenens indretning forbliver statisk (enhedsscenografi) er scenografi en i konstant transformation, fordi dens betydning forandres i takt med publikums gradvise forståelse af stykkets handling og idé.

Scenografi kan både være "deskriptiv" (vise, hvor vi er, forestille noget bestemt) og "evokativ" (forsøge at fremmane stemninger, følelser, fortolkninger). Ofte er den begge dele på én gang.

Rekvisitter / De mindre ting og genstande, der som tilbehør til scenografien er med til at skabe rum, sted og miljø (fx en kuffert, en kaffekande, en udstoppet ræv, en buket blomster). En rekvisit kan også være fast del af et kostume (fx et gevær eller en paraply).

Kostumer / Den påklædning, som skuespillerne har på. Også masker og sminke hører under denne kategori.

Kostumernes udformning hører sammen med scenografi og rekvisitter til forestillingens samlede, visuelle udtryk eller "sceneri".

Lys / Man kan kigge på lyset i en forestilling på flere måder. Fx kan man kigge på lyskonceptet, lysorkestreringen, lyset som scenebygning eller lyset som fortolkende.

/ Lyskonceptet betyder den mere generelle lysholdning i forestilling, altså grundstemningen, brugen af skygger m.m.

- / Lysorkestrering handler om den mere tekniske side og hvilke lamper, der anvendes. Bliver der brugt spots/fokuseret lys eller mere diffust, retningsløst lys? Med hvilken effekt?
- / Lyset kan også være scenebyggende. Dvs. at det kan skabe rum inde i rummet, fx via lys og mørke eller via projektioner på bagvæggen.
- / Lys bliver fortolkende, når det er med til at fortælle historien og fortolke på vores oplevelse af stykkets handling.

Analyse / Forestillingens scenografi, kostumer, rekvisitter og lys kan forstås på fire niveauer. Ofte vil det samme sceniske element indgå i flere af niveauerne på én gang.

- / Det funktionalistiske niveau er de praktiske krav, som handlinger og temaer stiller. Hvis vi fx befinder os i en kælder er det praktisk at have en trappe, der går opad på scenen, eller hvis en bestemt ting, fx et træ, indgår i en replik i stykket er det praktisk at der er et træ på scenen.
- / Det sociometriske niveau har at gøre med at understøtte og vise de sociale positioner, som spillerne indtager i stykkets univers. Her er sceneriet miljøskildrende og har betydning for hvordan vi oplever karakterenes status og relationer - fx hvis en handling foregår i kongens slot eller i et uhumsk køkken.
- / Det atmosfæreskabende niveau er, som ordet antyder, det niveau hvor sceneriet er med til at skabe en bestemt stemning på scenen, både for os som publikum og for karakterene i stykket.
- / Det symbolske niveau er når sceneriet kan aflæses symbolsk. Som når Winnie i Samuel Becketts "Glade Dage" sidder i en skraldebunke. Farve- og lyssætning er ofte symbolsk.

LYD OG MUSIK

Lyden i teatret kan være enten **diegetisk** (en del af forestillingens univers) eller **non-diegetisk** (stå udenfor). En måde at finde ud af, om lyden er diegetisk på, er ved at se på, om spillernes karakterer kan høre lyden eller ej.

Derudover kan lyd inddeles i fire kategorier:

- ✓ **Reallyde** kan være når skuespilleren går over scenen, og man kan høre hælene, der klapper mod gulvet. Det kan være en dør, der smækker, vand, der plasker. Med andre ord, lyde, der kommer fra den virkelige verden.
- ✓ **Effektlyde** er lyde, som er bearbejdede, og som spiller ud af højtalerne. Fx lyden af et tog, der kommer nærmere eller lyden af regn.
- ✓ **Stemmen** er lyden af skuespillernes stemmer.
- ✓ **Musik** kan i teatret groft inddeles i tre kategorier:
 - **Underlægningsmusik** Fx elektronisk musik, indspillet på forhånd og sendt ud gennem højtalerne. En slags "lydkulisse" som er stemningsskabede
 - **Live-ledsagelse** Her kan der stadig være tale om underlægning, men i og med musikerne er til stede på scenen er denne form for musik mere integreret i forestillingen.
 - **Integreret** Typen, med den tætteste forbindelse mellem det teatrale univers og det musikalske. Fx i musicals, hvor spillerne fremfører musikken, eller hvor musikken i perioder er det primære udtryksmiddel.

AKTØR, SPILLESTIL OG KARAKTER

Aktør / Aktøren vil sige skuespillerens køn, alder, stemme, temperament, etnicitet m.m. I mange nyere teater forestillinger har aktøren stor betydning for vores opfattelse af en forestillings udsagn. Fx hvis en forestilling om krigen i Afghanistan benytter sig af ægte, lemlæstede krigsveteraner på scenen eller i Odense Teaters "Elefantmanden", hvor en fysisk handicappet person spillede hovedrollen.

Spillestil / Spillestil betegner de virkemidler, som aktøren bruger til at skabe rollen. Den naturalistiske spillestil er nok den, de fleste kender til, fordi det er den, der dominerer i det traditionelle teater og i filmverdenen. Her er der lagt vægt på en realistisk og naturlig fremstilling af rollen, hvor årsagerne til en gestus, et tonefald, et følelsesudbrud skal findes i den fremstillede karakters psykologi – ligesom hos et "virkeligt" menneske. Man skal formidle det underbevidste liv igennem sin repliklevering og kropssprog.

Man kan imidlertid også komme ud for, at en spillestil er mere teatral, koreografisk, fysisk, absurd eller en blanding af mange forskellige.

En skuespillers spillestil kan give anledning til større eller mindre grad af identifikation fra publikums side. På den ene side har man den realistiske karakter, hvor det er muligt at identificere sig med figuren. Dette er typisk for det traditionelle teater, hvor spillestilen er naturalistisk. På den anden side har vi den stiliserede personfremstilling, som kun kan betragtes som symbol på elementer i menneskelivet, som vi kan identificere os med. Her er det ikke sikkert, at man kan forstå karakterene på scenen psykologisk, men at må anse dem som repræsentanter for noget bagvedliggende.

Karakter og personfremstilling / Man kan underindele personfremstillingen i tre niveauer. Karakteren kan både fungere som psykologisk konstruktion, tematisk symbol og som spejlbillede af tilskuerne. Nogle spillestile vil lægge sig mere ind i et niveau end et andet. Ofte er der ét niveau, der dominerer som følge af spillestilen i stykket.

- ✓ Hvis karakteren fungerer som psykologisk konstruktion kan vi undersøge den psykologi, spilleren fremstiller og hvordan det bliver gjort igennem ord, sprog og handling. Her kan vi beskrive og fortolke en fiktionsfigur med en særlig karakter.
- ✓ På det andet niveau kan man også se karakteren som et tematisk symbol. Karakterene kan fungere som repræsentanter for bestemte holdninger eller temaer, som forestillingen bearbejder.
- ✓ På det tredje niveau kan man kigge på identifikationen. Hvordan (og hvor meget) er karakteren et spejlbillede af tilskuerne?

FØR TEATEROplevelsen

OPGAVE / TEATERSPROGET

Se godt på forestillingsbillederne i dette materiale. Vælg ét af dem ud og beskriv med så præcist et brug af begreber fra teaterfagsproget som muligt (scenerummet og de scenekunstneriske virkemidler). Hvad ser du? Her er nogle inspirationsspørgsmål:

- ✓ Hvad sker der på billedet? Forestiller billedet fx en bestemt situation? Hvis ja, hvordan kan man aflæse den?
- ✓ Hvordan er scenografien? Hvilke kulisser kan du se? Er der gjort noget særligt ved gulvet? Er det tydeligt, hvad scenografien forestiller, eller er den mere abstrakt?
- ✓ Beskriv farverne på billedet. Er der kontraster, eller er der taget valg for at få scenebilledet til at hænge sammen? Tilfører farverne en bestemt stemning til billedet?
- ✓ Hvilke rekvisitter kan du få øje på? Skiller de sig ud fra scenografien eller hænger de sammen med den?
- ✓ Hvordan er lyset? Hvordan bidrager det til stemningen i rummet? Hvordan er skyggerne i rummet?
- ✓ Hvilke kostumer har skuespillerne på? Henleder de tanken på en bestemt tidsperiode eller et bestemt sted? Hvordan hjælper kostumet med at tegne figuren/karakteren?
- ✓ Beskriv skuespillernes kropssprog, herunder deres mimik og gestik (ansigts- og kropssudtryk), deres blikretning mm. Hvad fortæller skuespillerens krop, og hvad kan posituren sige om karakteren, skuespilleren fremstiller, samt evt. de relationer, som figurene har til hinanden?

Stormfulde Højder, Odense Teater. 2021. Foto: Karoline Lieberkind

Elektra, Odense Teater (2022). Foto af Emilia Therese

Laser og Pjalter, Odense Teater (2022). Foto af Emilia Therese.

Maria, Odense Teater (2022). Foto af Emilia Therese.

Terror/is/me, Odense Teater (2021). Foto af Karoline Lieberkind

FØR TEATEROPLEVELSEN

FORESTILLINGEN, I SKAL SE

Inden man skal i teatret, er det godt at gøre sig nogle tanker om, hvad man skal se, og hvilke forventninger man har til forestillingen.

Gå ind på www.odenseteater.dk og find den forestilling, I skal se sammen. Her kan I finde tekst om forestillingen og et pressefoto/plakatfoto. Senere hen kan I også finde billeder fra forestillingen og anmeldelser, som beskriver forestillingen.

Tal sammen om, hvad det er for en slags forestilling, I skal se. Hvilket univers er vi i, hvilke karakterer befolker det, og hvilke temaer behandles mon i stykket? Er det en lys og underholdende, eller mørk og dystert fortælling? Hvad forventer I af jeres oplevelse på teatret efter I har set billederne på hjemmesiden? Eksempler på diskussions-spørgsmål kunne være:

- / Hvad kommer du til at tænke på, når du hører forestillingens titel?
- / Hvad tror du, at forestillingen handler om?
- / Hvilke stemninger forventer du at opleve i stykket?
- / Hvilke temaer forventer du vil blive belyst i forestillingen?
- / Hvad forventer du dig af forestillingens visuelle udtryk? (Scenografi, kostumer og lys)
- / Hvordan forestiller du dig, at musik og lyd vil indgå i forestillingen?
- / Hvilke karakterer forventer du optræder i forestillingen og hvordan tror du, at skuespillerne vil spille dem?

Terror/is/me, Odense Teater (2021). Foto af Emilia Therese.

3

TIL FORESTILLINGEN

GODE RÅD:

- ✓ Husk papir og blyant og skriv ned undervejs. Noter og tegninger er guld værd, når man skal genkalde sig forestillingen og eventuelt lave en forestillingsanalyse og/eller en anmeldelse.
- ✓ Nu, da I kender lidt til scenografi, lys, lyd og rekvisitter, kan I med fordel fordele fokuspunkter iblandt jer. Fx kan én af jer fokusere på skuespillernes spillestil, stemme og krop, en anden på lyset og lyden i forestillingen og en tredje kan lægge mærke til om det scenografiske rum forvandler sig undervejs og hvordan det eventuelt sker.
- ✓ Inden forestillingen begynder vil en klokke ringe 2 gange. Første gang betyder, at man skal til at finde tilbage mod salen og sit sæde. Andet ring betyder, at forestillingen er begynder om få minutter. Det er meget vigtigt, at I ikke kommer for sent, da det ikke altid er muligt for jer at komme ind, så snart forestillingen begynder. De samme regler gælder i pausen, hvor klokken også vil ringe to gange.

- ✓ Se også punktet "forestillingsanalyse". Jeres analytiske opmærksomhed bør nemlig allerede være skærpet fra det moment, I træder ind på teatret.

KAN DU FINDE ?

Odense Teater har mange buste og billeder i foyerområdet. Se om du kan få øje på:

- ✓ Den tyske dramatiker Bertolt Brecht
- ✓ Den norske dramatiker Henrik Ibsen
- ✓ Den engelske dramatiker Shakespeare
- ✓ Den græske digter Homer
- ✓ HC. Andersen
- ✓ Poul Reumert

Kan du komme i tanke om andre personer, du synes, der for fremtiden også kunne være en buste af? Mangler der måske nogen i vores foyer, synes du?

ODENSE TEATER HAR 5 SCENER

- STORE SCENE / Ligger i teaterbygningen i Jernbanegade og har plads til omkring 500 gæster.
- TEATERSALEN, ODEON / Ligger i kulturhuset Odeon og har plads til omkring 250 gæster
- VERKSTEDET / Ligger i teaterbygningen i Jernbanegade og har plads til omkring 80 gæster
- UNDERGRUNDEN / Ligger i teaterbygningen i Jernbanegade og har plads til omkring 50 gæster.
- FOYERSCENEN / Ligger i teaterbygningen i Jernbanegade og har plads til omkring 50 gæster.

VIDSTE DU?

LYNSKIFTE

Skuespillerne skal i nogle forestillinger skifte kostume på 30 sekunder

ODENSE TEATER

...har rødder tilbage til 1796 og er dermed Danmarks næstældste teater.

NÅL OG TRÅD

Hvert år skaber skræddersalen omkring 600 kostumer. Der opbevares omkring 15.000 kostumer på kostumeloftet.

UTROLIGT

... men sandt. Det kostede 360.000 kr. at bygge teaterbygningen her i Jernbanegade i 1914.

HC. ANDERSEN

Var en gang plakatdreng på Odense Teater. Kan du finde ham i foyerbaren?

LYS

Der hænger i gennemsnit 200 lamper over store scene til forestillingerne.

ODENSE TEATER

...Har omkring 330 døre fordelt på 5 etager.

KLUB/U

Er du mellem 15 og 24 år eller studerende, kan du blive medlem af Klub/U og købe et årskort til 380 kr. Se mere på <https://www.odenseteater.dk/priser/klub-u/>

VIDSTE DU?

Billederne, som hænger i hver sin side af foyeren på 1. sal er malet af Agnes Sloth-Møller for lidt over 100 år siden. De er billeder af to forskellige stykker og repræsenterer på sin vis de to oprindelige teatergenrer: Komedien og tragedien (som regel afbilledet i teatrets to masker: Den glade og den sure/triste).

Det første billede er malet i 1916 og forestiller en scene fra Johan Ludvig Heibergs vaudeville/farce "Recensenten og Dyret" (1826).

Det andet billede er malet i 1918 og viser en scene fra Adam Oehlenschlägers tragedie "Hagbarth og Signe" (1815), baseret på de oldnordiske sagnfigurer.

Agnes Sloth-Møller, "Recensenten og Dyret" (1916). Odense Teater.

Agnes Sloth-Møller, "Hagbarth og Signe" (1918). Odense Teater.

VIDSTE DU?

Relieffet på Odense Teaters facade over hovedindgangen er lavet i sandsten af billedhugger Thomas Bærentzen. Her ser vi mange typiske teatersymboler såsom det triste og det glade ansigt (helt ude til venstre og højre). Det er dog lidt usædvanligt at disse typiske symboler blandet med et kentaurmotiv. Kentauere er halvt mand, halvt hest og er sagnvæsener fra den græske mytologi. Mere sjældent er dens kvindelige variant, centauriden, som vi også ser her. Kentauerne holder en lyre, som er et harpeligende instrument, også kendt fra det gamle Grækenland, teatrets fødekrybbe.

Lyren symboliserer harmoni og poetisk inspiration.

Lyren er holdt som en glorie over "Veritas" - den romerske gudinde for sandhed. Gudinden er altid nøgen (som her) eller klædt i hvidt, for at symbolisere den rene, nøgne sandhed. Hun holder et håndspejl i sin højre hånd. Spejlet er i klassisk ikonografi forbundet med sandheden, fordi det spejler det, som er. Spejlet er en opfordring til ærlig selvransagelse og til at kende sig selv. Spejlet reflekterer lys, som symbolsk forbinder sig med oplysning, visdom og bevidsthed.

4

EFTER TEATEROPLEVELSEN

NUETS KUNST

Teatrets udtryk er flygtigt. Det kan sammenlignes med en livekoncert fordi det magiske ved oplevelsen opstår igennem det fysiske tilstedevær med andre mennesker, som oplever det samme som én selv, på samme tid og sted.

Uanset om man skal arbejde med en livekoncert eller en oplevelse i teatret, er det imidlertid vigtigt at have for øje, at vores analyseobjekt ikke længe findes, så snart analysen går i gang. Tilbage har vi kun vores eget minde om en begivenhed at analysere på. Vi kan ikke, ligesom hvis man analyserer en film eller et stykke musik, spole tilbage, og opleve værket igen og anskue det fra nye vinkler.

Dog kan vi bruge hjælpemidler, fx i form af vores egne noter fra forestillingen, programteksten eller forestillingsbillederne på hjemmesiden.

TILGANGE

Der er mange måder at tilgå en teaterforestilling på. Den faglige kontekst, som I ser forestillingen i, vil have betydning for, hvordan I vælger at arbejde efter i har været i teatret.

Har I arbejdet med det originale manuskript, fx i sprogfagene, er det oplagt at se på, hvordan forestillingen bearbejdede og eventuelt omskabte originalmaterialet og realiserede teksten på scenen. Dette kan også lede ud i en klassikerdebat, hvis man fx har at gøre med et stykke af de store, klassiske dramatikere, f.eks. Shakespeare eller Sofokles.

Det kan også være, at forestillingen spiller ind i et tema, I har om i skolen, eller at det handler om nye strømninger og tendenser i kunsten og kulturen i dag. Eller det kan være, at stykket giver et indspark i en politisk debat eller kommenterer på en aktuel situation. Måske skal I anmelde forestillingen

og tænke over, hvad den siger nutidens unge mennesker – til det er der hjælp at hente på s. 29. I kan også lave en større forestillingsanalyse. Her kan I lade jer inspirere af s. 24-27.

TAL SAMMEN

Men allerførst er det en god idé at tale sammen om, hvad man oplevede – og det er en god idé at gøre det så hurtigt som muligt, efter man træder ud af salen, så man får italesat de umiddelbare reaktioner, fx på vej hjem i bussen. Teatret er socialt af natur – både fordi skuespillere og publikum er til stede i samme rum, men også fordi man som oftest ikke sidder i salen alene. Når vi taler sammen, så hjælper det os ofte til at sætte ord på vores holdninger.

Så snak sammen umiddelbart efter, i træder ud af salens mørke: Hvad oplevede I? Hvad gjorde indtryk? Hvad fik forestillingen jer til at tænke på, til at drømme om, til at frygte? Og hvad FØLTE I undervejs?

I kan også finde oplæg til samtale og refleksions-spørgsmål i opgave 2-4.

TILBAGE I KLASSELOKALET

På de følgende sider finder I diskussions- og refleksionsøvelser, som I kan lave sammen i klassen, efterfulgt af et bud på en skabelon til forestillingsanalyse samt en anmeldelsesopgave.

OPGAVE 1 / REFLEKSIONSØVELSE

Denne simple opgave har til formål at åbne for samtalen omkring forestillingen og få jer til at sætte ord på jeres oplevelse.

Opgaven kan laves umiddelbart efter, I har været af sted, fx i bussen på vej hjem eller ude foran teatret, men den kan også laves i forlængelse af ovenstående erindringsopgave i klassen. Her kan

den fungere som en indledende øvelse til at skrive en anmeldelse eller en forestillingsanalyse eller lægge op til diskussion om jeres fælles oplevelse.

Opgaven kan både laves sammen i grupper, i par, eller individuelt.

FÆRDIGGØR SÆTNINGERNE HERUNDER:

- / Det var sørgeligt, da ...
- / Det provokerede mig, at ...
- / Jeg havde ikke regnet med, at ...
- / Pludselig forstod jeg, at ...
- / Det mindede mig om engang i mit eget liv, da ...
- / Jeg blev helt svimmel ved tanken om, at ...
- / Den karakter brød jeg mig ikke om, fordi ...
- / Jeg fik udfordret en fordom, da ...
- / Jeg kom til at grine, da ...
- / Jeg kom til at tænke på en jeg kender, da ...
- / Jeg mangler at få svar på, om ... /hvordan ... /hvorfor ...
- / Jeg har lyst til at tale med [indsæt et navn på en virkelig person] om stykket, fordi ...

OPGAVE 2 / SPØRGSMÅLSBANKO

Denne opgave har ligesom opgave 1 til hensigt at sætte gang i jeres tanker om forestillingen og åbne op for en dialog omkring jeres oplevelse.

I "spørgsmålsbanko" skal I hver især have nedestående bankoplade. Målet er, at få svar på alle spørgsmålene på pladen. Først skal I alle rejse jer og gå rundt imellem hinanden. Når I får øjenkontakt med en af jeres kammerater, skal I stoppe op og stille hinanden et spørgsmål fra pladen.

Når man får svar på et spørgsmål, krydser man det af, og finder en ny person til at svare på et af de andre spørgsmål, der endnu ikke er blevet besvaret. Man må ikke stille flere spørgsmål til samme person!

Når man har fundet alle spørgsmålene på pladen, har man fuld plade - banko! Du kan nu sætte dig og vente på, at de andre bliver færdige.

De følgende spørgsmål er repræsenteret på bankopladen. På næste side er bankopladen lavet - lige til at printe ud!

- / Hvilken rekvisit husker du tydeligst?
- / Hvilken karakter gjorde mest indtryk og hvorfor?
- / Det øjeblik jeg husker bedst fra forestillingen er ...
- / En replik jeg husker, er ...
- / Noget der mindede mig om mit eget liv, var ...
- / Det jeg bedst kunne lide ved scenografien var ...
- / Hvis jeg selv skulle spille en karakter skulle det være ...
- / Hvis jeg kunne få et af kostumerne skulle det være ...

Hvilken rekvisit husker du tydeligst?		En replik jeg husker er...		Hvis jeg selv skulle spille en karakter, skulle det være...
	Det øjeblik jeg husker bedst fra forestillingen er...		Det jeg bedst kunne lide ved scenografien var...	
Hvilken karakter gjorde mest indtryk og hvorfor?		Noget der minder mig om mit eget liv var...		Hvis jeg kunne få et af kostumerne skulle det være ...

Hvilken rekvisit husker du tydeligst?		En replik jeg husker er...		Hvis jeg selv skulle spille en karakter, skulle det være...
	Det øjeblik jeg husker bedst fra forestillingen er...		Det jeg bedst kunne lide ved scenografien var...	
Hvilken karakter gjorde mest indtryk og hvorfor?		Noget der minder mig om mit eget liv var...		Hvis jeg kunne få et af kostumerne skulle det være ...

Hvilken rekvisit husker du tydeligst?		En replik jeg husker er...		Hvis jeg selv skulle spille en karakter, skulle det være...
	Det øjeblik jeg husker bedst fra forestillingen er...		Det jeg bedst kunne lide ved scenografien var...	
Hvilken karakter gjorde mest indtryk og hvorfor?		Noget der minder mig om mit eget liv var...		Hvis jeg kunne få et af kostumerne skulle det være ...

OPGAVE 3 / VURDERINGSØVELSER

Denne opgave har ligesom opgave 1 og 2 til hensigt at sætte gang i jeres tanker om forestillingen og åbne op for en dialog omkring jeres oplevelse.

Vurderingsøvelser kan laves på mange måder. Formålet er det samme: At få eleverne til at tage stilling til udsagn, helt konkret ved at indtage et standpunkt/stille sig på et punkt i rummet eller ved at vise det med deres krop på anden vis. Nogle forestillinger lægger i højere grad end andre op til diskussion af svære og komplekse emner. Det kan vurderingsøvelser også være gode til at åbne op for.

SÅDAN GØR DU

Vælg én af de tre variationer af øvelsen på næste side. Forklar eleverne, at du nu vil oplæse forskellige udsagn eller "statements" som de skal forholde sig til.

Du kan begynde med at teste konceptet af ved at give helt ufarlige statements, såsom "jeg synes temperaturen i rummet er passende", eller "efteråret er min yndlingsårstid". Herefter kan du spore dig ind på forestillingen via disse udsagn:

- / Forestillingen sluttede godt.
- / Hvis jeg var instruktør, ville jeg have lavet forestillingen på en anden måde.
- / Hvis jeg var scenograf, ville jeg have lavet forestillingen på en anden måde.
- / Forestillingen handler om noget, jeg kan genkende fra mit eget liv.
- / Jeg ved noget nu, som jeg ikke vidste, inden jeg så forestillingen.
- / Jeg har lyst til at se forestillingen igen.
- / Jeg vil anbefale andre at se forestillingen.

Find gerne selv på flere, som er specifikt ophængt på nogle af de emner og temaer, forestillingen behandler. Du kan gradvist øge kompleksiteten af udsagenene.

Husk, at intet er rigtigt eller forkert! Det handler om at få eleverne til at sætte ord på deres stillingtagen, ikke at de skal have en færdig eller korrekt tolkning af stykket.

Det er også vigtigt at gøre eleverne opmærksomme på, at det under hele øvelsen er tilladt at skifte mening. Man kan facilitere vurderingsøvelser på mange forskellige måder. På næste side er der givet tre forslag.

VARIATION 1 / PÅ LINJE

Start med at lave en ilnje på gulvet, enten med kridt, små tape-stykker eller bare imaginært. Inddel linjen i punkter fra 1-6 (skriv det eventuelt på papir og læg dem på punkterne).

Her er 1 helt uenig og 6 helt enig. Fra 2-3 er man i en eller anden grad uenig, og fra 4-5 er man i en eller anden grad enig med det oplæste udsagn.

Det er igen meget vigtigt at gøre opmærksom på, at det er tilladt at skifte mening. Man kan altid flytte sig, hvis man mærker, at man står et forkert sted!

Ved denne udgave af vurderingsøvelser er det ikke muligt at sige "ved ikke". Man er altså nødt til at tage stilling. Hvis nogen har svært ved dette, så mind dem om, at deres holdning blot er udtryk for, hvad de mener lige nu, og at de gerne må skifte mening.

Når eleverne har placeret sig på deres punkter vender de sig om, og taler med dem, de står ved siden af, om hvorfor de har valgt at stille sig netop dér. Lad dem eventuelt tale sammen i grupper af 3-4 stykker, så kan alle bedre nå at tale.

Efter et par minutter fløjter læreren af, og hører lidt fra hvert punkt/tal. Når dem, der står ved det ene punkt, kan alle andre punkter kun lytte. Man kan stadig flytte sig, hvis man hører et overbevisende argument.

VARIATION 2 / JA - NEJ - NOGET ANDET

Skriv JA, NEJ og NOGET ANDET på hver sit stykke papir og placér dem på gulet, så de danner en trekant, hvor der er plads til hele klassen. Eleverne har nu mulighed for at placere sig på et punkt, alt efter hvad deres svar er.

Facilitér samtalerne på samme måde som ved ovenstående.

VARIATION 3 / PÅ STOLE

Denne udgave er tiltænkt klasselokaler, hvor man ikke kan flytte borde og stole og gå rundt på gulvet. Her kan eleverne blive siddende på deres pladser, men skal stadig bruge deres krop når de tager stilling.

Lad eleverne sidde på deres pladser. De skal tage stilling til påstanden ved at indtage én af de følgende tre positioner:

- / **Enig** = begge hænder i vejret.
- / **Uenig** = Begge hænder ned mod gulvet
- / **Mere betænkningstid** = Armene over kors.

Bed eleverne tale sammen med sidemanden om, hvorfor de har valgt, som de har. For hvert udsagn spørger du ind til enkelte af eleverne, hvorfor de var enige/uenige.

5

FORESTILLINGSANALYSE OG FORTOLKNING

AT ANALYSERE EN BEGIVENHED

Mange vil nok tænke, at det er forholdsvis enkelt at se på forskellige slags forestillinger med analytiske briller. Når tæppet går op, begynder det, og når det går ned i gen, er det hele forbi. Det, der foregår ind i mellem er det, der skal undersøges. På den måde er det lidt ligesom at se en film. Det er på sin vis rigtig nok, men så enkelt er det ikke altid.

Det giver nemlig mere mening at analysere teatret som en begivenhed, der udspiller sig i et specifikt rum og tidsforløb, end et "værk" i traditionel forstand. En given forestilling vil altid opleves i en større, nutidig kontekst, som det er nødvendig at have for øje, når man analyserer. Teatret foregår nu og her, og er derfor altid samtidskunst, et produkt af den tid, den bliver til i, både socialt, kulturelt og æstetisk - og det gælder også selvom der er tale om et endnu en genopsætning af et 400 år gammelt Shakespeare-stykke. Som publikum betragter vi også altid forestillingen ud fra den optik, vores egen samtid udgør. Det kan være relevant at medtænke en teksts historie og det originale materiale, særligt ved klassikerforestillinger, men vores egen tid og den aktuelle verden, som forestillingen bliver til i, er mindst ligeså vigtig at analysere ud fra. Og ligesom det har betydning for oplevelsen af en livekoncert om den foregår på en festival, på gaden eller i en koncertsal har det betydning for teatret om den spilles på en traditionel scene med klar adskillelse mellem scene og sal eller om der spilles blandt publikum (fx immersivt teater) eller site-specifikt (fx på en skole, udenfor, i en parkeringskælder, på et slot m.m.).

Derudover betyder det meget for vores oplevelse, hvad vi vidste om den i forvejen og hvilke forudfattede meninger, man fx havde om spillerne, musikken, stykket eller spillestedet. Det betyder også noget, hvor man sidder i salen og hvordan akustikken var, særligt hvis det er en musikalsk

forestilling. I princippet kan man få fuldstændig anden oplevelse end sidemanden - til trods for, at man jo får det samme præsenteret. Det kan blive til to vidt forskellige, men lige gyldige analyseresultater fordi man har forskellige forudsætninger for at opleve forestillingen.

Når man skal lave en forestillingsanalyse, er det dog stadig vigtigt, at bevare en vis afstand til sin egen oplevelse - så man ikke går hen og bliver privat, og analysen mister sin gyldighed for andre end én selv. Der kan også være forskel på hvor personlig man må blive, fx er det godt at tage personlig stilling i en anmeldelse.

Uanset hvad man bruger den til, skal forestillingsanalysen gerne være et projekt, som skal udpege nogle af de væsentligste elementer i en forestilling og så prøve at finde ud af, hvad forestillingen potentielt set kan sige til hvem.

Forestillingsanalysen er allerede i gang fra det øjeblik, du forestiller dig den i dit indre. Den begynder allerede med dette undervisningsmateriale.

TEATRETS VIRKEMIDLER

Det talte ord er ikke nødvendigvis det, der dominerer mest i forestillingen. Ordene er kun ét af en forestillingens mange delelementer. Alle elementer, både de visuelle og lydige, er med til at fortælle historien og er med til at skabe stemningen i rummet. Ord og tekst er sidestillet med lyd, lys, musik, scenografi, kostumer, mimik, kropssprog, bevægelse, koreografi – alle sammen elementer, man kan analysere på, og som må medtages i analysen og fortolkningen forestillingen. ALT i en forestilling betyder noget, og der er derfor ikke noget, som "bare er der" eller kan betragtes som ligegyldigt. Alt kan analyseres.

Det kan umiddelbart virke lidt overvældende at give sig i kast med det hele på én gang. Derfor kan det være en god idé at inddele forestillingen i mindre bidder og uddellegere forskellige fokuspunkter, når I skal se forestillingen, så én fx har fokus på scenografi, en anden på lys og lyd og en tredje på skuespillerne (se næste side).

En forestillingsanalyse kan foregå på to planer: Det beskrivende og det fortolkende plan. Man vil dog ofte opleve, at de to planer smelter sammen i takt med, at helhedsforståelsen og den samlede fortolkning af forestillingen bliver til undervejs.

HUSK PÅ

- ✓ At en forestilling som regel altid vil indbyde til at arbejde med et bestemt fokus. Selvom alt på scenen betyder noget, selv det tomme rum eller stilheden, og selvom man kan tolke i mange retninger, vil en forestilling altid have noget, som er mere interessant at undersøge, end noget andet.
- ✓ At være ydmyge og lydhøre overfor hinanden. Når vi analyserer og fortolker teater, bringer vi meget af os selv i spil. Vi fortolker ud fra vores egen kulturelle baggrund og forforståelse, og det kan ofte være svært at sætte ord på ens fortolkning.
- ✓ At det er helt naturligt, at fokuspunkterne griber ind i hinanden.
- ✓ At når vi analyserer teater handler det mest om at stille spørgsmål til begivenheden (og vores erindring om den) med en bestemt interesse.
- ✓ At man skal understøtte sin analyse med elementer fra forestillingen, præcis ligesom en tekstanalyse understøttes af citater fra teksten.
- ✓ Der findes ingen rigtige og forkerte tolkninger.

Fra Død Over Eliten, Odense Teater (2019). Foto af Emilia Therese.

DET BESKRIVENDE PLAN / FORESTILLINGENS FOKUSPUNKTER

STED OG RUM

Noget af det første, I som publikum bliver bevidst om og oplever, inden I ser en forestilling, er selve stedet og rummet, hvor forestillingen finder sted. Dette sted, f.eks. teaterbygningen i Jernbanegade eller Kulturhuset Odeon, kan have betydning og en medskabende kraft i forhold til den forestilling, I skal se.

- / Hvordan ser bygningen ud?
- / Hvordan er foyeren indrettet?
- / Beskriv scenerummet: Er rummet stort, lille, mørkt, lyst eller andet? Hvordan er publikum placeret i rummet?
- / Kan scenerummet defineres som klassisk, eller brydes der med traditionerne? Beskriv hvordan.
- / Hvem ser du forestillingen med?
- / Hvordan ser de andre publikummer ud?
- / Hvordan er stemningen i foyeren?

LYS OG LYD

- / Hvordan påvirker lyset det scenografiske udtryk og scenerummet?
- / Hvordan påvirker lyset spillernes udtryk?
- / I hvilke scener gjorde lyset indtryk på dig?
- / Hvilket typer af lyd anvendes (se s. 8)?
- / Hvilke forskellige stemninger er lyset og lyden med til at skabe i forestillingen?
- / Hvis der anvendes musik, hvilken betydning har den så?
 - Hvilken type af musik indgår (genre, stil)?
 - Hvilke kategorier af musik indgår i stykket (se s. 8) og hvilken funktion har musikken i forestillingen?

SCENOGRAFI OG REKVISITTER:

- / Hvordan ser scenografien ud (farve, form, materiale m.m.)
- / Hvilke rekvisitter er brugt i forestillingen og hvad funktion har de?
- / Hvordan bliver rekvisitterne brugt af skuespillerne?
- / Er det scenografiske udtryk realistisk og virkelighedstro eller abstrakt og teatralt (overdrevet)?
- / Forandrer scenografien sig i løbet af stykket? Hvornår og hvordan?
- / Hvad tilfører det forestillingen, at scenografien er, som den er (stemning, betydning)?
- / Ændrede din forståelse og tolkning af de scenografiske elementer sig undervejs?
- / Beskriv samspelet mellem rummet, scenografien og skuespillernes handlinger. Hvilket udtryk giver det, og hvordan fungerer det?

KOSTUMER, SMINKER OG MASKER

Kostumer, masker og sminke er alt sammen ydre tegn, som vi kan bruge til at fortolke og forstå en karakters indre. Derudover kan de være stærkt stiliserede og ligesom scenografien afsløre noget om en forestillings identitet.

- / Er kostumerne realistiske eller teatrale og/eller abstrakte?
- / Hvilke materialer er anvendt og hvorfor?
- / Er kostumerne præget af en bestemt historisk tid?
- / Hvordan er sammenspelet mellem kostumerne og scenografien og lyset?
- / Sker der en forandring af kostumerne og/eller sminken i løbet af forestillingens forløb? Hvis ja, hvorfor og hvordan?

KARAKTERER OG SPILLESTIL

Skuespillere formidler en rolle/karakter igennem krop og stemme. Det er når karakterene eller scenefigurerne interagerer med rummet eller med hinanden, at der opstår betydning, som vi kan analysere og tolke på. Når karaktererne gør noget på scenen, er det altid i forhold til noget andet - og deres handlinger siger noget om karakterens holdninger, følelser og tanker.

I mere traditionelle teaterforestillinger vil karakterenes handlinger, motiver og psykologi typisk være måden, man tilgår den tematiske analyse af forestillingen på. Man kan imidlertid godt komme ud for moderne forestillinger, hvor det ikke helt giver mening at analysere på en karakters psykologi, fordi der ikke er tale om et egentligt "rollebegreb", fx i postdramatisk teater eller i performances (se også s. 9). Her kan det være bedre at se på spillestil, publikumskontakt hvordan skuespilleren formidler teksten.

Langt det meste af det teater, I vil se på Odense Teater har dog karakterer, man kan tilgå psykologisk.

Fra Terror/is/me (2021), Odense Teater. Foto: Karoline Lieberkind

Overvej/diskuter derfor følgende:

- ✓ Hvilke forskellige karakterer møder vi på scenen?
- ✓ Hvordan er spillestilen i forestillingen? Realistisk/filmisk eller teatral/overdreven og/eller abstrakt og stiliseret?
- ✓ Hvordan forholder skuespillerne sig til publikum? Har de fx direkte kontakt eller dialog med tilskueren? Ænser de dem slet ikke (typisk for naturalistisk teater og kukkasse-teatret med usynlig 4. væg)? Hvilken effekt har relationen til publikum?

Udvælg én eller to karakterer og gå i dybden:

- ✓ Hvordan ser de ud (fysiske karakteristika) og hvilke kostumer bærer de?
- ✓ Gør skuespilleren noget særligt ved sin krop og/eller stemme for at fremstille karakteren/scenefiguren? Har karakteren/scenefiguren bestemte måder at gå/stå/bevæge sig på?

Hvis spillestilen lægger an til en psykologisk analyse, kan I med fordel kigge på:

- ✓ Hvad kendetegner karakteren/scenefiguren? Beskriv særlige kendetegn og personlighedstræk. Kan der gives en eller flere grunde for hvorfor karakteren er, som den er?
- ✓ Hvad er karakterens håb, drømme og frygt?
- ✓ Hvad er karakterens hovedopgave i stykket? Dvs. hvad forsøger de helt overordnet at opnå? Ændrer opgaven sig undervejs? Brug eventuelt følgende spørgsmål til at reflektere over dette spørgsmål:
 - Fysisk forandring: Flytter nogen fra et sted til et andet (fx fra et land til et andet)?
 - Indre ændring i karakter: Bliver de klogere eller får de ny indsigt?
 - Forandring i karakterer: Bliver de ældre? Ændrer de udseende? Skifter de social status?
 - Forholdet mellem karakterene: Går de fra uenighed til enighed eller omvendt?
 - Et forløb over tid: Sker der en udvikling fra den ene 'dag' til den næste?

DET FORTOLKENDE PLAN

At fortolke er en del af en helhedsundersøgelse, hvor man veksler mellem at søge at forstå den overordnede mening og at undersøge mindre dele af en forestilling for derved igen at kunne sige mere om forestillingen som helhed. Det handler om at udpege én helhedsopfattelse ud af mange mulige.

En fortolkning er altså et forsøg på at finde ud af, hvad der sker på scenen, tilsammen er et udtryk for – hvilke temaer forestillingen behandler.

Brug derfor dine analyse af de forskellige punkter på det beskrivende plan til at understøtte din tolkning.

Tematik

- / Hvad handler forestillingen om? Uddyb gerne, så det ikke blot bliver en overskrift.
- / Hvad er historiens grundlæggende plot/konflikt?
- / Hvilke tematikker findes i forestillingen?

Perspektivering

- / Hvorfor tror I, at Odense Teater opsætter lige netop dette stykke i dag?
- / Hvordan kan forestillingen spejles i det samfund, vi lever i i dag?

ET LAG DYBERE

Ligesom når man analyserer en bog, en novelle eller et stykke musik ændrer man sin forståelse for værket undervejs. Det giver sig selv, at fortolkning og analyse af forestillingens fokuspunkter vil gribe ind i hinanden. Enhver fortolkning leder til et nyt analytisk ståsted, som kan skabe grobund for en ny, samlet fortolkning osv.

Hvis I har fundet frem til, at en forestilling behandler et tema om drifter, skyld og skam, eller måske at den behandler et politisk emne om sociale vilkår, så kan det af og til være en god idé at gå tilbage til de indledende fokuspunkter og behandle dem ud fra de nye, opdaterede tematiske briller: Hvordan er scenografi, lys, lyd, kostumer og spillestil med til at forløse netop dette tema?

NYE ERFARINGER

Efter du har lavet din forestillingsanalyse kan du gå tilbage til opgaven "Din Teatererfaring" på s. 5 og svare på spørgsmålene igen.

Afrund med igen at reflektere over, hvad der adskiller scenekunsten fra andre kunstformer.

6

TEATERANMELDELSEN

Når du har set en teaterforestilling, vil den altid efterlade en eller anden form for indtryk og forhåbentlig sætte nogle tanker i gang.

Hvis I arbejder med anmeldelsen som genre i undervisningen, er det helt oplagt at benytte teateroplevelsen som afsæt.

Anmeldelser er enormt vigtige for teatrene og for de forestillinger, der bliver sat op. Der er mange teatergængere, der bruger anmeldelser, stjerner og omtale som rettesnor eller guide til hvilke forestillinger, de vælger at købe billet til. Der er naturligvis også andre, der slet ikke gør det, og som hellere vil danne deres helt eget indtryk. Men uanset hvad, er anmeldergenren vigtig for både dem, der producerer teater, og dem som køber billetten.

ANMELDERGENREN

"En anmeldelse er en personlig, faglig vurderende refleksion over et værk"
- Anne Middelboe Christensen

Det kræver overblik, evne til at gennemskue sammenhænge og til at strukturere en argumentation at skrive en teateranmeldelse. Det er langt mere og andet end bare at give udtryk for jeres umiddelbare mening. Anmeldelsen er en selvstændig genre med en række karakteristika og uskrevede regler, som man kan vælge at overholde eller bevidst bryde.

Anmeldelsen minder om forestillingsanalysen, fordi dens grundlæggende elementer er beskrivelse, fortolkning, perspektivering og vurdering. Garvede anmeldere smækker tit beskrivelse og fortolkning sammen fordi de vinkler anmeldelsen ud fra én afgørende pointe. Men det er egentlig kun sidstnævnte, den subjektive vurdering, der ikke er en del af forestillingsanalysen.

Derfor kan I med fordel bruge jeres forestillingsanalyse som afsæt for anmeldelsen.

Anmelderens brændstof er undren. Uden undren og nysgerrighed, ingen anmeldelse. Spørg dig selv, inden du skriver: Hvorfor kunne dette værk være så fantastisk, at det var svært at løsrive sig fra det? Hvordan var dette værk i stand til at ændre din verden? Eller omvendt: Hvorfor lykkedes dette værk ikke, når nu intentionerne var så gode, og kunstnerne var så kompetente? Hvorfor overraskede eller fængede det ikke?

Fra En folkefjende (2021). Odense Teater & Nørrebro Teater.
Foto: Sara Galbiati

HEY - YOU - SEE - SO

Den amerikanske journalistmodel Hey-You-See-So er en enkel og brugbar model, som journalisten Bob Dotson kalder for journalistens "survival kit". Oversat og forenklet lyder den sådan her:

HEY / indled med noget, der fanger læseren.

YOU / tilføj hurtigt noget, som læseren kan identificere sig med, eller som læseren i hvert fald finder relevant.

SEE / Fold så dine tanker og vurderinger ud, så læseren får argumenter og pointer i overbevisende blanding.

SO / Slut af med et overraskende svirp.

ANMELDESENS CHECKLISTE

Hvis man drømmer om at få trykt sin anmeldelse, skal man have nogle bestemte tekstelementer med. De står herunder. Spørg din dansklærer, hvis du er i tvivl.

Rubrik / Overskrift - 3-7 ord

Underrubrik / Underoverskrift - 10-25 ord

Genrehat / Anmeldelse, ny bog, teater, musik

Byline / Fx af Michael Hagerup

Brødtekst / Typisk 1000-5000 anslag m. mellemrum

Mellemrubrikker / Mellemoverskrifter

@dresse / En email læseren kan skrive til

Faktaboks / Creditboks m. titel, kunstnere, dato

Vurdering / Mellem 1-6 stjerner

Fra Terror/is/me (2021). Odense Teater. Foto: Karoline Lieberkind

OPGAVE: SKRIV EN TEATERANMELDELSE

Nu skal I selv prøve at skrive en anmeldelse. Prøv at gøre teksten spændende at læse, uanset hvilken holdning du har. En anmeldelse er din personlige mening og vurdering, men samtidig skal du skal se din anmeldelse som en form for 'brugervejledning', der skal hjælpe andre med at finde ud af, om de skal gå i teatret og se stykket. Det er derfor vigtigt, at du begrundet dine meninger med gode argumenter, uanset om du kunne lide forestillingen eller ej.

Her følger lidt gode råd:

- ✓ Lav en god overskrift, der opsummerer det, du skriver i anmeldelsen, på en præcis og fængende måde.
- ✓ De første linjer er vigtige. Bliver læseren ikke fanget med det samme, er det ikke sikkert, at vedkommende har lyst til at læse videre. Hav gerne en let og sjov tone, som kan medvirke til at fastholde læserens interesse.
- ✓ Din anmeldelse skal bl.a. indeholde resumé og eksempler fra handlingen. Det er vigtigt, at du har de mest relevante informationer med, men samtidig ikke afslører for meget (for hvem gider kende slutningen på en teaterforestilling på forhånd?).
- ✓ Hvad synes du? Din holdning skal fremstå klart i anmeldelsen. Begrund din mening med gode argumenter, uanset om du kunne lide forestillingen eller ej. Vær personlig i din anmeldelse, men pas på med ikke at blive det i sproget ved at komme til at bruge slang og talesprog.
- ✓ Lav en faktaboks med de oplysninger der ikke er plads til i selve anmeldelsen. Det kan være forestillingens spilleperiode, instruktørens navn, skuespillernes navne etc. Informationerne kan findes her: <https://www.odenseteater.dk/oplevelser/forestillinger/>
- ✓ Sæt meget gerne et billede ind i din anmeldelse

– husk billedtekst og kreditering af fotografen. Fotos fra forestillingen kan også downloades på ovenstående link.

Som inspiration til hvordan du kan opstille og skrive en anmeldelse, kan du gå ind på Den 4. Væg eller Ungt Teaterblod og læse et par af deres anmeldelser. Men vent eventuelt med at læse anmeldelser, af den specifikke forestilling du har set, før du selv er færdig.

Når du er færdig, kan du:

- ✓ Finde en eller flere anmeldelser af den forestilling, du har set. Hvordan har disse anmeldere vurderet forestillingen? Er du enig?
- ✓ Kigge på din anmeldelse igen. Måske får du lyst til at rette eller tilføje noget, efter du har læst andre anmeldelser. Husk dog stadig at holde sproget i din egen tone og vær tro mod dig selv og dine holdninger.

VI GLÆDER OS TIL AT BYDE JER VELKOMMEN I ODENSE TEATER!

Jul på slottet, Odense Teater (2021). Foto af Emilia Therese.

7

SKOLER OG UNGDOMS- UDDANNELSER I ODENSE TEATER

UNDERVISNINGSMATERIALER

Du kan finde undervisningsmaterialer til nogle af sæsonens forestillinger på

<https://www.odenseteater.dk/skoler/undervisning-smateriale/>

MØD EN SKUESPILLER

Mød en af de medvirkende skuespillere før eller efter forestillingen. Hør om arbejdet med forestillingen og om at være skuespiller. Mødet er tænkt som en dialog, så det er vigtigt at du og dine elever har forberedt spørgsmål. Det er en fordel at have læst om stykket og eventuelt arbejdet med undervisningsmaterialet på forhånd. Skuespiller-møderne er gratis.

INTRODUKTIONER

Til visse forestillinger på udvalgte dage kan du og dine elever komme til en gratis introduktion til aftenens forestilling fra kl. 18.00 - 18.30.

For booking af skuespilmøder og introduktioner kontakt Line Hede Simonsen på

line@odenseteater.dk

RUNDVISNINGER

Hvordan bliver et teaterstykke til? Hvem arbejder på et teater? Hvor prøver skuespillerne? Og hvem syr kostumerne? Kom med bag tæppet på Odense Teater på en rundvisning. Rundvisninger koster 500 kr. for skoler. For booking af rundvisning skriv til rundvisning@odenseteater.dk

TRANSPORTREFUSION

Skoler kan søge om tilskud hos Odense Teater.

Efter en egenbetaling på 15 kr. pr. elev refunderer vi 50% af jeres transportudgifter.

Hvis du vil være sikker på at få tilskud til transport, inden du køber billetter, kan du søge om forhåndstilsagn. Send en mail med antal elever samt et estimeret beløb til os. Når I har været i teatret, sender du faktura for at få udbetalt pengene.

Skriv til til skolekoordinator Line Hede Simonsen på line@odenseteater.dk

FACEBOOK OG NYHEDSBREV

Du kan blive medlem af vores facebookgruppe for undervisere eller tilmelde dig vores nyhedsbrev. Her kan du løbende holde dig opdateret om undervisningsmaterialer, fyraftensarrangementer for undervisere samt andre relevante skoletilbud: <https://www.facebook.com/groups/otundervisning>

<https://www.odenseteater.dk/skoler/skoler/nyhedsbrev-for-undervisere/>

KONTAKT

Har du spørgsmål eller ønsker i forbindelse med et teaterbesøg kan du kontakte skolekoordinator Line Hede Simonsen på line@odenseteater.dk